

LUKUVIHJE

MIKKO JAKONEN & TIINA SILVASTI (toim.):
Talouden uudet muodot, Helsinki:
Into 2015. 230 s.

SAKARI LÄHDEMÄKI
Nuorempi tutkija
PALKANSAAJIEN TUTKIMUSLAITOS
sakari.lahdemaki@labour.fi

VAIHTOEHTOISET TALOUDEN MUODOT

Vaihtoehtoiset talousajattelijat ovat viime vuosina saaneet huomiota Suomessa. Teemoina ovat olleet esimerkiksi talouslasku (degrowth), jälkikeynesiläisyys ja perustulo. Hieman vähemmälle huomiolle ovat jääneet sellaiset vaihtoehtoiset talousteemat kuin jakamistalous ja yhteiskunnallinen yritystoiminta. Moni taloudesta kiinnostunut on todennäköisesti kuulut näistä termeistä. Pelkän median välityksellä näistä ja monista muista vaihtoehtoisista talousaatteista jäänee kuitenkin hämärä kuva.

Into Kustannus on nyt julkaissut kirjan, jossa vaihtoehtoiset talousmuodot saavat puheenvuoron. Kirjoittajat, joita on yhteensä 19, ovat yhtä lukuun ottamatta suomalaisia. Kirjoittajien koulutus muodostuu seuraavista tutkinnoista: VTM, VTT, YTM, YTT, FM, FT, KTT ja B.A. Useat heistä toimivat työkseen tutkijoina. Osa on jatko-opiskelijoita, mutta mukana on myös kokeneempia, jo väitelleitä kirjoittajia.

Kirja on jaettu yhteensä 12 eri aihetta käsittelevään lukuun. Kirjassa on lisäksi kirjan toimittajien kirjoittamat johdanto ja päätäntö. Johdannon mukaan kirjan tavoite on muun muassa ”herättää lukija pohtimaan yhteiskuntiemme ja talouksiemme luonnetta: millaisille oletuksille, rakenteille ja historiallisille ratkaisuille nykyinen talouspolitiikka perustuu?” Ja ”millaisia voisivat olla talouden uudet muodot, jotka pyrkivät rakentamaan uusia tai uusvanhoja reittejä ulos taloudellisesta, yhteiskunnallisesta ja ekologisesta kriisistä?”

Kirjan luvut ovat suhteellisen lyhyitä, itsenäisiä asiakokonaisuuksia. Luvut ovat pääsääntöisesti selkeitä ja asiallisia katsauksia kulloisestakin aiheesta. Aiheita käsitellään muun muassa niiden historian ja kansainvälisen kehityksen kautta. Lähdeviittaukset on tehty kiitettävästi, ja näin kirja tarjoaakin kiinnostuneille kattavan lähdekokoelman kunkin aiheen lisäkirjallisuudesta. Lukujen välillä on varovaista vuorovaikutusta, mutta itseä kiinnostavat kappaleet voi hyvin lukea myös irrallaan muusta kirjasta.

Kirjan luvut käsittelevät mm. seuraavia aiheita: yhteisvauraus, prekariaatti, yhteiskunnallinen yritystoiminta, jakamistalous, osuuskuntaliike, solidaarisuustalous, jälkikeynesiläisyys, degrowth ja perustulo. Läpi kirjan on havaittavissa valitsevan järjestelmän haastamisen pohjavire. Tämä tulee esille muun muassa valtavirtataloustieteen ja usklossisen taloustieteen kritisoimisena. Kirjassa vallitsee myös ajatus siitä, että yhteinen hyvinvointi tulisi asettaa taloudellisen toiminnan päällimmäiseksi tavoitteeksi. Toisaalta huoli ekologisesta kestävytydestä nostetaan usein esille. Monen kirjassa esitettävän talousmuodon vahvuuden esitetäänkin olevan juuri ekologisuudessa.

Kirjassa esitellään talousmuotoja, jotka harvoin nousevat mediassa puheenaiheiksi. Nämä talousmuodot eivät myöskään innosta valtaosaa alan tutkijoista. Syynä tähän on esimerkiksi se, että osa näistä talousmuodoista on verrattain marginaalisia. Osan toteuttaminen taas vaatisi radikaalia yhteiskunnallista suunnanmuutosta. Talousaatteet, jotka taas ovat ristiriidassa niin kutsutun valtavirtataloustieteen kanssa, ovat haastajan asemassa. Tieteessä todistustaakka on tyypillisesti haastajalla. Kirjassa käsitelläänkin asioita, jotka saavat yleensä vähän huomiota, vaikka ne eivät olekaan yhdentekeviä.

Kirjan sisältöä voi siis pitää jokseenkin radikaalina ja ainakin osittain vasemmistohenkisenä. Kirja onnistuu kuitenkin useimmiten esittämään asiat asioina, minkä ansiosta mahdollisesti toisin ajattelevan lukijan ei tarvitse heittäytyä puolustuskannalle. Lukija saakin käsityksen vaihtoehtoisista talouden muodoista, jotka ovat ainakin vielä verrattain marginaalisia, mutta siitä huolimatta olemassa olevia talouden suuntauksia. Lukijalta ei siis vaadita, että hän olisi samaa mieltä kirjoittajien kanssa, vaan paino on osattu asettaa pääsääntöisesti lukijan informoinnille. Toki asenteellisuutta ja kannanottoa on paikoin aika paljon.

Kaikkiaan kirja tarjoaa lukijalleen selkeää informaatiota, joka ei välity median kautta. Lukija saa tietoa talouden uusista muodoista, joista saattaa joskus muodostua merkittävämpikin osa kansainvälistä taloutta, ja toisaalta myös talouden muodoista, jotka ovat kaiken aikaa osa taloutta. Näistä esimerkkinä mainittakoon ”yhteiset”. Kirjaa voi suositella lukijalle, joka on kiinnostunut kirjassa käsiteltävistä vaihtoehtoisista talouden muodoista, ja joka haluaa näistä asiallisen esittelyn.